

Kaupunginhallituksen työllisyys- ja kotoutumisjaosto 27.04.2026 § 21

§ 21

Lausunto valtuustoaloitteeseen maahanmuuttajataustaisten nuorten työllistymismahdollisuuksien parantamisesta työelämälähtöisellä kielikoulutuksella

Valmistelijat / lisätiedot:
Kangas Ulla
Silfver Olga
Soinio Giedre
Hagman Noora
Salmi-Rautiainen Saara
Taipale Nina
Rouru Anna-Mari
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Elinvoimajohtaja Heinaro Mervi

Kaupunginhallituksen työllisyys- ja kotoutumisjaosto antaa selostusosan mukaisen lausunnon Arja Miettisen ym. 17.11.2025 jättämästä valtuustoaloitteesta maahanmuuttajataustaisten nuorten työllistymismahdollisuuksien parantamiseen työelämälähtöisellä kielikoulutuksella.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallituksen työllisyys- ja kotoutumisjaosto:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuustoaloite

Arja Miettinen ja 34 muuta valtuutettua ovat tehneet 17.11.2025 valtuustoaloitteen maahanmuuttajataustaisten nuorten työllistymismahdollisuuksien parantamisesta työelämälähtöisellä kielikoulutuksella. Aloitteessa esitetään, että Espoon kaupunki laajentaa kielikoulutustarjontaa työttömille maahanmuuttajataustaisille nuorille. Lisäksi esitetään selvitystä maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kielitaidon kehityksen vahvistamisesta varhaiskasvatuksesta lähtien ja millaisia resursseja ja malleja tarvitaan jatkuvan ja yksilöllisen kielituen toteutumiseksi peruskouluissa ja nuorisotyöstä.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Tiivistelmä:

- Espoossa oli tammikuussa 2026 yhteensä 1 411 vieraskielistä alle 30-vuotiasta työtöntä; kielitaidon haasteet koskevat kuitenkin vain osaa heistä ja tilanteet vaihtelevat koulutustaustan mukaan.
- Nykyiset kotoutumis- ja kielipalvelut ovat jo vahvasti työelämälähtöisiä ja pääosin hyvin saavutettavissa. Jos näitä lähdetään kehittämään, tulee määritellä kohderyhmät tarkasti.
- Nuorten palvelutarpeet edellyttävät segmentointia ja systeemistä yhteistyötä (oppilaitokset, hyvinvointialue, järjestöt ja työnantajat); uuden oman osaamiskeskuksen perustaminen vaatisi arviolta vähimmillään noin 700 000 €/vuosi, joten ensisijaisesti tulee arvioida nykyisten palvelujen kehittämistä.
- Yksi haasteista on, että osaa maahanmuuttajataustaisista nuorista ei tavoiteta nykyisten työllisyyspalveluiden kautta ja tarpeet ovat hyvin moninaisia, mikä edellyttää tarvelähtöistä segmentointia ja riittävästi resursoitua perustyötä eri toimijoiden kesken.
- Kielitaidon vahvistaminen on jo systemaattisesti huomioitu esi- ja perusopetuksessa sekä nuorisopalveluissa lainsäädännön, opetussuunnitelmien ja Espoon strategisten linjausten mukaisesti koko kasvun ja oppimisen polun ajan.
- Kasvun ja oppimisen toimialan arvion mukaan erillistä selvitystä ei ole tarpeellista tehdä, koska asia on jo katettu voimassa olevassa lainsäädännössä, opetussuunnitelmissa ja muissa opetusta ohjaavissa suunnitelmissa.

Maahanmuuttajataustaisten nuorten työnhakijoiden palvelut työllisyyspalveluissa

Tammikuussa 2026 Espoossa oli yhteensä 1 411 vieraskielistä alle 30-vuotiasta työtöntä työnhakijaa. Suurin osa heistä (527 nuorta) oli suorittanut toisen asteen koulutuksen, ja seuraavaksi eniten oli korkeasteen koulutuksen saaneita (313 nuorta). Pelkän perusasteen varassa oli 251 vieraskielistä nuorta työtöntä. On merkittävää, että pelkän perusasteen suorittaneiden työllisyys- ja työttömyysasteiden erot ovat pienempiä kotimaankielisten ja vieraskielisten välillä kuin kaikkien 18–29-vuotiaiden nuorten ryhmässä keskimäärin. Syyskuussa 2025 perusasteen varassa olevien kotimaankielisten nuorten työllisyysaste oli 34,5 % ja työttömyysaste 24,7 %. Vastaavat luvut vieraskielisillä olivat 32,3 % (työllisyysaste) ja 23,5 % (työttömyysaste), eli heidän työttömyysasteensa oli jopa hieman pienempi kuin kotimaankielisillä.

Nuoren espoolaisen ilmoittautuessa työllisyyspalveluiden asiakkaaksi, kyseessä on nuoren palvelupolun ja turvaverkon loppupää. Koti, varhaiskasvatus, peruskoulu, toinen aste ja korkeakoulut pystyvät yleensä antamaan optimaaliset lähtökohdat nuoren työelämäpolulle, mutta silti on mahdollista, että erityisesti vaikeassa talouden suhdannetilanteessa nuori tulee työllisyyspalveluiden asiakkaaksi. Osaa maahanmuuttajataustaisista nuorista ei tavoiteta työllisyyspalveluiden nykyisten palveluiden kautta lainkaan. Työllisyyspalvelut ei yksin voi ratkaista maahanmuuttajataustaisten nuorten ongelmia, vaan on panostettava systeemiseen ja resursoinniltaan riittävään perustyöhön perusopetuksessa, oppilaitoksissa, muissa kaupungin toiminnoissa ja hyvinvointialueen palveluissa.

Mikäli halutaan, että maahanmuuttajataustaisille nuorille perustettaisiin oma osaamiskeskus, olisi hyvä varautua moniammatillisen tiimin ja sen työtä tukevien tilojen kustannuksiin. Hyvin niukasti resursoituna uusi moniammatillinen palvelu kustantaisi vähintään 700 000 euroa vuodessa. Osana nykyistä toimintaamme arvioimme jo nyt olemassa olevien

palvelujen kehittämisessä miten maahanmuuttajataustaisia nuoria ja heidän moninaisia tarpeitansa voisi ottaa paremmin huomioon. Meillä on jo kehitetty osaamiskeskustoimintaa maahanmuuttajille (Omnian Osaamiskeskus OSKE ja Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien osaamiskeskus Koske) ja näitä malleja kehitetään edelleen. Jos maahanmuuttajataustaisille nuorille haluttaisiin kehittää täysin uusia koulutusratkaisuja, tulisi tunnistaa, mitkä ovat ne ratkaistavat tarpeet, joihin nykyiset palvelut eivät pysty vastaamaan. Tarvittaisiinko uusia palveluita vai tulisiko pikemminkin tarkastella nykyisten palveluiden sisältöjä ja vaatimuksia? Lisäksi mahdollisessa uudessa kielikoulutuksessa kohderyhmä tulisi määritellä täsmällisesti. Maahanmuuttajataustaisten nuorten työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksia kehitettäessä tulee huomioida myös ruotsinkieliset oppimispolut. Kehittämisen- ja toteutustyölle tulisi myös varmistaa riittävä rahoitus.

Maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat laaja ja moninainen joukko, jossa kaikkien valmiudet ja osaamiset eivät ole samanlaisia. Kielitaito voi aidosti estää joidenkin maahanmuuttajataustaisten nuorten työllistymistä, mutta kielikoulutus ei ole enemmistölle maahanmuuttajataustaisista nuorista yleensä tarpeen. Useimmiten kielikoulutuksen tarpeita on pääosin kotoutuvilla nuorilla, eli vastikään Suomeen tulleilla. Nykyisellään kotoutujanuoret ohjataan pääsääntöisesti joko työvoimapolitiiseen kotoutumiskoulutukseen tai Omnian maahanmuuttajanuorille suunnattuun kotoutumiskoulutukseen, Manu-koulutukseen. Kumpikin edellä mainittu kotoutumiskoulutus on sisällöltään jo nykyisellään vahvasti työelämälähtöistä sisältäen urasuunnittelua ja työelämä tietoutta. Tällä hetkellä koulutusta kotoutujille on hyvin tarjolla ilman pidempiä odotteluajoja. Jos kotoutujanuorelta puuttuu peruskoulutuskinto, voidaan heitä ohjata myös aikuisten perusopetukseen.

Mikäli nuorilla on aidosti maahanmuuttajien kaltaisia ongelmia suomen kielen hallinnassa vielä kotoutumisajan jälkeen, heitä voi ohjata nykyisellään Omnian maahanmuuttajien osaamiskeskukseen tai korkeakoulutettujen maahanmuuttajien osaamiskeskukseen. Osaamiskeskusten fokus on vahvasti työhön suuntaava. Lisäksi kielitaidon vahvistamiseen on tarjolla myös esimerkiksi pidempään maassa olleiden kotoutumiskoulutus, jossa on samanlainen työelämäpainotus, kuin ns. tavallisessakin kotoutumiskoulutuksessa. Espoossa on tarjolla myös Omnian "Käytä suomea työssä"-S2 koulutuksia ja Omnian nuorten työpajojen Kielipaja. Jos opiskeluvaihto- tai kielitaito eivät vielä riitä tutkintokoulutukseen, moni maahanmuuttajanuori käy TUVA-koulutuksen, jossa selkeytetään suuntaa opintoihin ja työelämään. Tavoitteena on, että näiden koulutusten aikana tai niiden päättymisen jälkeen kotoutuja voisi hakea jatko-opintoihin tai työllistyä. Lisäksi työnhakijoille on tarjolla kattavasti erilaisia työllisyyspalveluiden valmennuksia ikään ja taustaan katsomatta suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Myös moni maahanmuuttajataustainen nuori voi hyvinkin hyötyä näistä työelämään suuntaavista valmennuksista. Jos nuori tarvitsee enemmän tukea tilanteeseensa, hänet voidaan ohjata TYM-palveluun, jossa työllistymisen esteitä ratkotaan monialaisesti yhteistyössä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen, Kelan ja työllisyyspalvelujen avulla.

Myös järjestöyhteistyössä tuetaan vieraskielisten nuorten työllistymistä ja osallisuutta. Diakonissalaitoksen Vamos Espoon Tie työhön – Way to work – hankkeen tarkoituksena on edistää vieraskielisten 18–35-vuotiaiden nuorten työllistymistä sekä työnantajien valmiuksia rekrytoida, perehdyttää ja työllistää vieraskielisiä nuoria. Lisäksi esimerkiksi järjestöistä, julkishallinnon toimijoista ja oppilaitosten edustajista koostuva KOTY-

verkosto (kotoutujanuorten kotoutuminen ja työllistyminen) on edistänyt espoolaisten nuorten työllistymistä jo vuosien ajan. Tällä hetkellä verkoston toimintaa uudelleen järjestellään.

Työnantajayhteistyötä tehdään ja kehitetään myös maahanmuuttajien osalta jatkuvasti. Esimerkiksi kotoutumiskoulutuksiin kuuluvat pakollisina kieliharjoittelu ja työssäoppimisjakso sekä Espoon osaamiskeskustoiminnassa on runsaasti työnantajayhteistyötä jo nykyisellään. Osaamiskeskusten työkokeiluun sisältyy muun muassa työpaikalle jalkautuvan S2-opettajan tuki. Lisäksi työnantajien palvelukokonaisuutta on syksyn 2025 aikana vahvistettu perustamalla työnantajien aktiiviseen kontaktointiin keskittynyt työnantajaratkaisut-tiimi. Lisäksi työnantajille suunnatut uudet taloudelliset tuet ovat kohdistettu erityisesti nuorten ja vieraskielisten työttömien palkkaamiseen. Jos nuoren tarve on kuitenkin sen kaltainen, että yleiskieli sujuu, mutta ammattisanasto, oman uran suunta, ammatilliset verkostot ja työelämätaidot vaativat työstämistä, niin voidaan tarvita erilaista palvelukokonaisuutta. Tämän kokonaisuuden on tärkeä tarjota espoolaisille nuorille paikka, jossa heidän potentiaaliinsa aidosti uskotaan. Hyvin monet elementit tällaisesta palvelusta löytyvät jo usein esimerkiksi ammatillisesta koulutuksesta, työvoimakoulutuksista, erilaisista valmennuksista ja matalan kynnyksen työnhaun tuesta.

Edellä esitetyn perusteella katsomme, että maahanmuuttajataustaiset nuoret saavat riittävää palvelua jo olemassa olevista osaamiskeskuksista ja muiden edellä mainittujen palvelujen kautta ja näitä olemassa olevia palveluja kehittämällä.

Lasten ja nuorten kielitaidon kehittyminen varhaiskasvatuksessa ja suomenkielisessä perusopetuksessa

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa ja suomenkielisessä perusopetuksessa lasten ja nuorten kielitaidon kehittymistä edistetään systemaattisesti, pitkäjänteisesti ja laaja-alaisesti koko kasvun ja oppimisen polun ajan. Kansalliset opetussuunnitelmat sekä Espoon kaupungin strategiset painopisteet, joissa korostetaan kielen merkitystä oppimiselle, osallisuudelle ja yhdenvertaisille koulutusmahdollisuuksille, velvoittavat toteuttamaan kasvatusta ja opetusta, joka vahvistaa lasten ja nuorten kielitaidon kehitystä.

Esi- ja perusopetuksessa tarjotaan myös valmistavaa opetusta oppilaille, jotka tarvitsevat tukea kielitaidon vahvistamiseen. Henkilöstösuunnittelussa on varmistettava riittävän ja pätevän henkilöstön palkkaaminen. Nivelvaiheiden yhteistyö varmistaa, että kielellinen tuki muodostaa eheän jatkumon varhaislapsuudesta nuoruuteen. Nuorisopalveluissa, nuorten vapaa-ajan toiminnoissa tuetaan kouluissa tehtävää kasvatustyötä, myös kielitaidon ja lukemisen edistämässä.

Kasvun ja oppimisen toimialan näkemyksen mukaan selvitys on tarpeeton, sillä asia on jo huomioitu voimassa olevassa lainsäädännössä, opetussuunnitelmissa ja muissa opetusta ohjaavissa suunnitelmissa.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite Espoon kaupunki laajentaa kielikoulutustarjontaansa työttömille maahanmuuttajataustaisille nuorille ja käynnistetään selvitys jossa kartoitetaan miten kielitaidon kehitystä voidaan vahvistaa varha

Tiedoksi